

Daarin kunnen wij Hem navolgen. Wij kunnen weldoen, in de eerste plaats door den dorschenden os niet te mulbanden, maar dengene, die voor ons werkt, het loon zoo hoog mogelijk toe te meten, niet alleen in tijden van duurte, maar te allen tijde. Wij kunnen ook weldoen, door in de beurs te tasten, en te zoeken naar de armen, die niet klagen, maar van wie wij kunnen berekenen, dat de dure tijd hen nijpt. Dat kunnen wij, als wij rijk zijn; we kunnen het ook, als we het niet zijn. Zoo de liefde ons dringt, zullen we zelf ons ontberingen opleggen, om zooveel te meer te kunnen geven. God geeft ons daartoe in dezen winter de gelegenheid; Hij roept er ons toe. „Indien gij wilt, gij kunt hun weldoen.” Wat willen wij?

A. L.

„DE LICHTE LAST.”

Dit boek van G. Schrijver is „zwaar op de hand.”

In den meest letterlijken zin van het woord: meer dan 500 bladzijden van niet zoo kleine oppervlakte. Maar dat mag, indien het wáár is, wat de uitgever als een pers-oordeel memoreert, dat het n.l. is „een der mooiste oorspronkelijke boeken, ooit in ons land verschenen.”

Me dunkt, een uitgever moest, als hij zelf iets op de boekenmarkt brengt, zich van de verbreiding van dergelijke superlatieven onthouden en het oordeel met gerustheid aan pers en publiek overlaten.

Goede wijn men weet het

„De Lichte Last” geeft ons tafereelen uit de geschiedenis der familie Brandt.

Vader Brandt is als knecht lange jaren in 't bouwvak geweest, en ontwaakt, bij 't begin van 't verhaal, in zijn bed, aan den morgen van zijn 40-jarig huwelijksfeest; blaast na met moeder Brandt een korte huwelijks-bespiegeling gehouden te hebben het „lichte” uit; staat op; kleedt zich, en krijgt, na korte tegenstribbeling, omdat het dan toch een feestdag is, z'n „overhemd” aan. Weldra zitten beiden, met hun eenig thuisgebleven, blinden zoon aan de koffie, waarbij ze elk, goed geteld, twee huwelijks- „koekies” krijgen, en Chris, de volwasen zoon, op z'n brood zelfs de keus heeft tusschen 'n ei en 'n stukje rookvleesch. Natuurlijk is hiermee de tekening van 't gezin niet voltooid. Vader en moeder Brandt zijn oprecht geloovige zielen en op dezen herinneringsdag weten ze kinderlijk-eenvoudig te beginnen met dien God, die hen veertig jaren heeft geleid door de woestijn van dit dagelijksche leven.

Toch typeert 't begin het heele boek.

In geen zijner bonte tafereelen spaart Schrijver ons ook maar de minste bijzonderheid. Het walmende „lichte,” het schuimende glas, de kreuk in de japon, 't suikerwater bij 't bed, de krul in 't haar, een smeulend tabakspropje — alles moet ge zien; niets mag uw oog ontgaan. De meest alledaagsche dingen vragen, vermoeden, verstompen ten slotte uw aandacht.

Vier kinderen heeft het echtpaar Brandt.

Chris, de blinde, is nog thuis en helpt met mat- en vlechtwerk de sobere verdiensten wat aanvullen.

Ook hij is deelachtig het geloof in den Heere Jezus, en dat maakt ook hem den last des levens licht; óók als hij zich gegrepen ziet door lichaamslopend teringlijden; óók als dat lijden hem brengt bij den doodsjordaan, dien hij dóór moet.

Niets menschenlijks is den blinde vreemd. Dat blijkt reeds in 't eerste hoofdstuk, als hij zoo vóór zich uitmompelt: „D'r trouwe toch wel 's blinde ook!” En als dan een buurmeisje hem liefheeft en hij die liefde deelt — dan wordt de strijd des levens des te zwaarder voor hem, maar blijft hij ook in dézen overwinnaar: aan de hand zijns Heilands is ook déze last hem licht!

Jan week geheel van 't rechte pad af. Den dienst van God kent hij niet en in 't maatschappelijk leven zoekt hij zijn geluk bij de socialistische theorie om te ervaren, hoe als hij op zijn manier een stukken van den „klassenstrijd” uitvechten wil, zijn medegenooten hem in den steek laten en alleen het hunne zoeken.

Tot inkeer komt hij echter niet.

De stemming zijns gemoeds wordt steeds bitterder tegen God en menschen. De last des levens is hem niet licht; in de donkerheid loopt hij mokkend zijn pad.

Anna, de dochter, is de bezige, met zorg beladene huismoeder. Zij is getrouwd met Adriaan Wevers, die op „kantoor”

gaat; „heer” moet zijn, maar de armoede niet buitensluiten kan. Wel bezwijkt Wevers 'n oogenblik voor de verzoeking, en doet met kloppend hart mee in de loterij, maar als hij 'n bankje van zestig wint, brandt het geld hem in de vingers; gelouterd komt hij uit de beproeving te voorschijn — geen centiem van het geld wil hij voor eigen nooddrift besteden.

Willem ging het naar den vleesche.

Hij kwam in 't bouwvak, voortgeholpen door Willing, wiens dochter Jeannet hij trouwt; wist zich naar boven te werken; verdiende goed geld, maar kon — de oude historie! — de verleiding tot speculeren niet weerstaan, waardoor hij zich in 't eind totaal ruïneert.

Willem en „Sjenet” zijn de hoofdpersonen van het boek, voorzover men van hoofdpersonen spreken kan.

Zij leven midden in de wereld.

Toonen, tot in hun veelvuldige echtelijke kijfpartijtjes toe, hoe ze toch eigenlijk „uit de heffe des volks opgeborreld” zijn. Sjenet vooral is de vrouwelijke parvenu. „Mevrouw” geworden, wil ze dat ook zijn — wat natuurlijk niet lukt — en laat ze zich door den eersten den besten „viveur,” die wat „gentlemanlike” voor den dag komt, bepraten en bedotten.

In het leven nu van deze menschen gebeurt natuurlijk elken dag wát. Dat dagelijks gebeuren is nú eens héél alledaagsch: broodsniijden, kinderen kleeden, háárvlechten, pijp-stoppen; dan weer van iets meer ingrijpenden aard: 't sterven van Chris en van vader-Brandt, de catastrofe als slot van Willems speculaties, Jeannets snoeptochtje naar 'n bal-masqué; maar bepaald aangrijpend is er niet veel. En alle bijzonderheden worden ons met Catsiaansche breedsprikigheid toegeteld. Als moeder Brandt voor 't ontbijt zorgt en het grove brood in de linkerhand houdend snijdt, moet er bij, dat ze het al snijdend tegen de borst houdt of ze 't anders had kunnen doen! Als vader dan de boter uit de zon zet, moet 's lezers trage hersenwerking geholpen met de bijvoeging: ze begon op het bordje zacht weg te zakken van de warmte.

Dát maakt het boek zoo dik: de vervelende volledigheid, die den lezer alles onder den neus houdt en hem niets spaart.

Wat met name hindert, als tooneelen van brooddronkenheid, van twist, van allerlei ongerechtigheid beschreven worden. 't Mag zijn naar de hedendaagsche opvatting, om het leven te geven, zooals het is meermalen komt men in de verzoeking, den schrijver de teekenstift uit de hand te nemen en te zeggen: Ik weet het óók wel, zwijg gij stil!

Niet, dat hij zoo erg „realistisch” is. Hij verzwijgt genoeg. Al doet het weergeven van allerlei onhebbelijke, soms vloekende taal pijnlijk aan, hij laat ons geen excessen van zonde en riolen van ongerechtigheid zien, als sommigen de gewoonte hebben. Hij weet zich en toont zich Christen-auteur.

Maar tóch doet hij soms pijn. Om een voorbeeld te noemen. Het echtelijk samenleven van Willem en Jeannet laat veel te wenschen over; het is tusschen hen kat-en-hond. Nu is 't in elk gezin wel eens wát, als men zegt, en de man, die nóóit twistte met zijn vrouw, moet nog geboren worden. Toch doet de man en de vrouw, die elkander hartelijk beminnen, dat uitmeten van deze huwelijksmisère pijn. Hierin zou juist de auteur zijn meesterschap hebben getoond, als hij met enkele, fijne, scherpe trekken, die onuitwischaar in 't geheugen staan, deze ellende geteekend en er dan verder over gezwezen had, om ons slechts de gevolgen te melden! Een waarlijk nobel man en een edele vrouw wroeten niet in anderers leed en zonde. Ze maken het niet tot onderwerp van gesprek in den huiselijken kring. Ze zoeken niet, neuzend en smullend, naar droeve bijzonderheden.

Hetzelfde bezwaar hebben we tegen het breed uitwerken van de droeve verhouding tusschen Willem en Jeannet met hun vader, den ouden Willing. Tegen het telkens naar voren komen van Willems ploertige vrienden

Daar staat tegenover, dat menige bladzijde, menig tooneel, goed geschreven is. Trouwens — Schrijver verstaat het „métier,” dat is bekend.

En aan 't eind is daar toch wel de indruk gevestigd, hoe in dit moeilijk leven de Heere Zijn volk en erfdéel nooit zal begeven, maar hoe Hij daarentegen de goddeloozen tegenkomt, nederstort en in hun eigen garen vangt. Terwijl dát dan zeker 't mooie is, dat hiervoor geen buitengewone en onwaarschijnlijke gebeurtenissen noodig zijn, maar dat de auteur het laat zien uit den voortgang van het heel gewone, alledaagsche menschengedoe.

Jezus' last is licht.

Dát getuigen, door hun leven en hun sterven, zij, die den Heere vreezen. Dát getuigen ze ook hier. En dát heeft ons in „De lichte last” aangetrokken. Ondanks de wichtige bezwaren, die reeds in 't begin oprezen en die we tot het einde handhaven moesten.

P. Br.